

РАМКА ЗА ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЛИНИЯ НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Този документ е изготвен в рамките на проект „Повишаване на социално-предприемаческия дух, чрез създаване на иновативни структури за подкрепа на Трансграничния регион (SOCIAL FORCES)“, финансиран по програма за трансгранично сътрудничество Интеррег VA Гърция България 2014 2020

РАМКА ЗА ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЛИНИЯ НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Община Хасково

Фондация ХАЛО 2019

2020г.

Настоящата рамка за европейско териториално сътрудничество по линия на социалното предприемачество е изготвена по задание на Община Хасково от Кристина Йорданова, управител на Фондация ХАЛО 2019. Рамката е изработен в изпълнение на на проект „Повишаване на социално-приемаческия дух, чрез създаване на иновативни структури за подкрепа на Трансграничния регион (SOCIAL FORCES)“, финансиран по програма за трансгранично сътрудничество Интеррег VA Гърция България 2014 - 2020. Общата цел на проекта е да разшири социалното предприемачество и да допринесе за повишаване на равнищата на заетост в трансграничната зона, както и да се създадат нови знания, зада се повиши осведомеността, която да даде възможност на хората в региона да разберат напълно условията, при които социалното предприемачество започва, развива своята дейност и допринася за ефективно и ефикасно решаване на социалните предизвикателства по устойчив начин. Изказаните становища и мнения в документа са отговорност единствено на автора и не отразяват непременно мненията и политиките на Община Хасково или Управляващия орган на Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег VA Гърция България 2014 - 2020. Рамката за европейско териториално сътрудничество по линия на социалното предприемачество следва да бъде цитирана при всяко преиздаване на материала – целия или части от него.

РАМКА ЗА ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЛИНИЯ НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

© 2020 Община Хасково
Февруари 2020

Съдържание

Използвани съкращения.....	5
Въведение	6
Европейско териториално сътрудничество.....	8

Правно основание и общи разпоредби.....	9
Географски обхват	11
Тематична концентрация.....	12
Европейски фонд за регионално развитие.....	13
Предложения за политиката на сближаване на ЕС за периода след 2020 г.	14
Стратегия Европа 2020.....	15
Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020	16
SOCIAL FORCES	17
Проекти за подкрепа на социалното предприемачество в трансграничния регион. 21	
ACCESS FOR ALL	21
ACT SOCIAL	22
Action Plan for Social Entrepreneurship.....	24
AGRI-ABILITY	26
GREEN CREW	27
GROWING SOCIAL	29
I-SEE	32
SOCIAL CRAFTS	35
SOCIAL PLATE.....	38
SoSEDEE	40
Предложения за мултиплициране и трансфер на добри практики	42
Използвани източници	47

Използвани съкращения

ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕТС	Европейско териториално сътрудничество
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ЕИС	Европейски инструмент за съседство
ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
МСП	Малки и средни предприятия
БВП	Брутен вътрешен продукт
НПО	Неправителствена организация
ТПП	Търговско-промишлена палата

Въведение

Безспорно социалното предприемачество е един от доказано успешните подходи за преодоляване на социалните неравенства. Съчетаването на бизнес подход с постигането на социални цели има множество предимства пред осигуряването на социални помощи за представители на уязвими групи. Осигуряването на трудова заетост на лица в

неравностойно положение не просто спомага за финансовата независимост на тези лица, но им помага да се интегрират в обществото чрез придобиване на нови знания и умения, свързани с професията, която упражняват, чрез придобиването на умения за общуване и работа в колектив, чрез създаването на усещане за полезност (удоволетворение от свършената работа), което от своя страна води до по-голяма мотивация за развитие и усъвършенстване.

Социалното предприемачество в Европа съществува под много и най-различни форми. В някои държави има закони, които го регламентират, а в други то се явява утвърдена с годините практика, която се регламентира от различни закони и подзаконовни нормативни актове. Социалните предприятия на ниво политики на ЕС са идентифицирани като ключов инструмент за иновации и преодоляване на проблемите на бедността и социалната изолация. Като част от политиката за насърчаване на социалната икономика и социалните иновации, социалното предприятие е идентифицирано като инструмент за постигане на стратегическите цели, заложи в Европа 2020. Ролята на социалните предприятия е разпозната като мост, чрез който да бъде насърчена активна интеграция и уязвимите групи да стигнат (и стабилизират своето положение) в сферите, от които са отпаднали (образование, здравни услуги, пазар на труда). В последните 15 години няма стратегически европейски документи в социалната (и не само) сфера, които да не приоритизират социалните предприятия като инструмент за социална политика.

За целите на различните програми или сфери на политика, ЕС поставя акцент върху различни елементи от определението за социално предприятие. Така например в Регламент (ЕС) 1296/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Програма на Европейския съюз за заетост и социални иновации и за изменение на Решение 283/2010/ЕС за създаване на Европейски механизъм за микрофинансиране за трудова заетост и социално приобщаване „Прогрес“, внимание се обръща на социалната цел, реинвестирането на печалбата за постигането ѝ, управляването на предприятието по предприемачески, отчетен и прозрачен начин.

Във връзка с изпълнение на Програмата за заетост и социални иновации е дадено определение за социално предприятие, което има едновременно следните характеристики:

- въз основа на учредителните си документи за своето създаване има за основна цел постигането на „измеримо, положително социално въздействие“, а не генерирането на печалба за своите собственици, членове и акционери;
- предоставя услуги или стоки, които генерират „социална възвращаемост“ или използва метод за производство на стоки или услуги, който отразява социалната му цел;
- преимуществено използва печалбата си за постигане на основната социална цел, като за целта е въвело вътрешни правила, които да гарантират това;
- управлява се по предприемачески, отчетен и прозрачен начин и по-специално – чрез включване на заетите уязвими групи, клиенти и други заинтересовани страни в управлението си.

През последните години се наблюдава нарастващ интерес към социалните предприятия в Европа, силно обусловен от нарастващото признаване на ролята, която социалното предприятие може да играе при справянето с обществените и екологичните предизвикателства и насърчаването на приобщаващ растеж. Социалното предприемачество се е доказало на европейско равнище, както при преодоляването на пречките за навлизане на пазара на труда, така и на пречките при предоставянето на социални услуги на специални групи от населението и др. Нужни са специални мерки за насърчаването и популяризирането на възможностите за решаване на социални проблеми чрез социални предприятия. А това най-добре може да се случи чрез представянето на добри практики от вече работещи социални предприятия и структури или инициативи, които ги подпомагат. Именно такава е целта и настоящата рамка: да представи реализираните до момента инициативи в подкрепа на социалното предприемачество в трансграничния регион и да предложи мерки за мултиплициране на добрите практики и трансфера им в други трансгранични региони и на европейско равнище като цяло.

Европейско териториално сътрудничество

Европейското териториално сътрудничество¹ е от важно значение за изграждането на общо европейско пространство и е в основата на европейската интеграция. То има ясна добавена стойност за Европа: предотвратява превръщането на границите в бариери, сближава европейските граждани, помага за разрешаването на общи проблеми, улеснява обмена на идеи и активи и насърчава стратегическите усилия за постигане на общите цели.

Европейското териториално сътрудничество се финансира от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и е предназначено да подкрепя хармоничната и балансирана интеграция на територията на ЕС чрез подпомагане на сътрудничеството в области, които са от значение за общността на трансгранично, транснационално и междурегионално равнище.

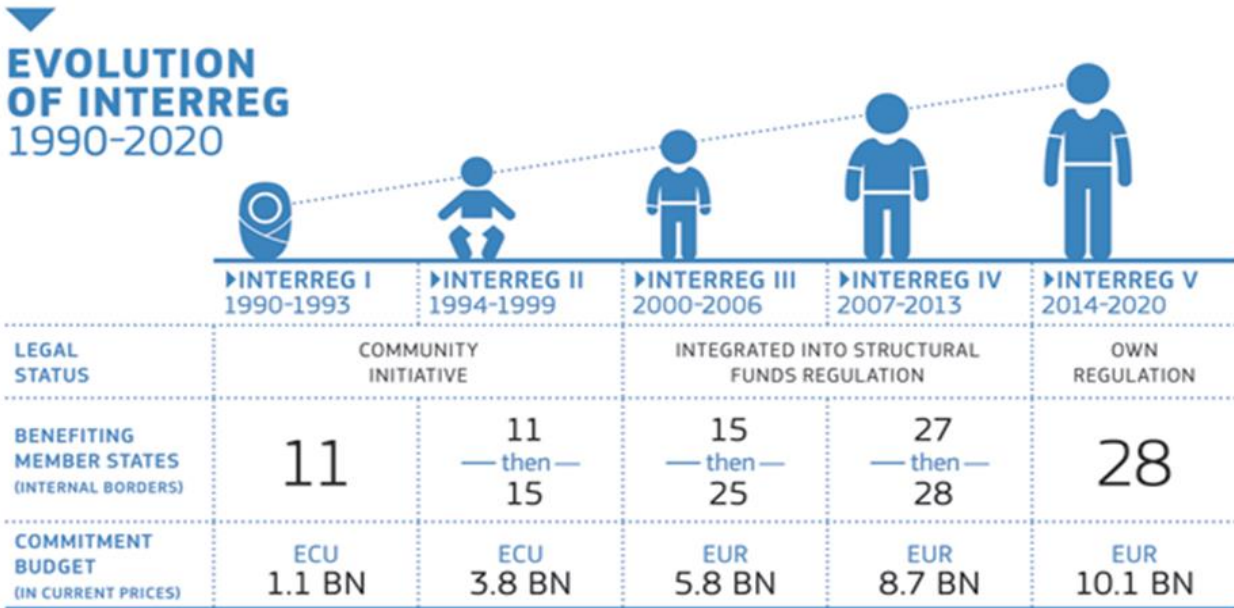
Европейското териториално сътрудничество² е инструмент на политиката на сближаване, чиято цел е разрешаването на трансгранични проблеми и съвместното развитие на потенциала на различни територии. Действията в рамките на сътрудничеството се подкрепят от Европейския фонд за регионално развитие чрез три основни компонента: трансгранично сътрудничество, транснационално сътрудничество и междурегионално сътрудничество.

Европейското териториално сътрудничество (ЕТС), по-известно като Interreg, е една от двете цели на политиката на сближаване и предоставя рамка за осъществяване на съвместни действия и обмен на политики между национални, регионални и местни участници от различни държави-членки. Общата цел на Европейското териториално сътрудничество (ЕТС) е да се насърчава хармоничното икономическо, социално и териториално развитие на Съюза като цяло. Interreg е изграден около три направления на сътрудничество: трансгранично (Interreg A), транснационално (Interreg B) и междурегионално (Interreg C).

Пет програмни периода на Interreg се надграждат един друг:

INTERREG I (1990-1993) - INTERREG II (1994-1999) - INTERREG III (2000-2006) - INTERREG IV (2007-2013) - INTERREG V (2014-2020)

През 1990 г. Interreg е разработена като инициатива на Общността с бюджет от само 1 милиард евро, покриващ изключително трансгранично сътрудничество. По-късно Interreg е разширен до транснационално и междурегионално сътрудничество. За 2014-2020 г. европейското териториално сътрудничество е една от двете цели на политиката на сближаване, освен инвестициите за растеж и работа.

Правно основание и общи разпоредби

Европейското териториално сътрудничество е регламентирано в член 178 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕС) № 299/2013 от 17 декември 2013 г. То е част от политиката на сближаване от 1990 г. насам. За първи път в историята на европейската политика на сближаване беше приет специален регламент за програмния период 2014—2020 г., който обхваща действия в рамките на европейското териториално сътрудничество, подкрепяни от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Европейското териториално сътрудничество е инструментът на политиката на сближаване, който е предназначен да разрешава проблеми, които надхвърлят националните граници и изискват намирането на общо решение, и да развива с общи усилия потенциала на различните територии.

В член 176 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се предвижда, че Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) е предназначен да подпомага преодоляването на основните различия между регионите в Съюза. В съответствие с посочения член и с член 174, първа и втора алинея от ДФЕС, ЕФРР трябва да допринася за намаляване на неравенството между нивата на развитие на различните

региони и да намалява изостаналостта на най-необлагодетелстваните региони, сред които трябва да се обръща специално внимание на селски райони, районите, засегнати от промишлен преход и региони, засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, като например най-северните региони с много ниска гъстота на населението и островните, трансграничните и планинските региони.

Трансграничното сътрудничество има за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като: затруднен достъп, по-конкретно в областта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и на транспортната инфраструктура; упадък на местната промишленост, неподходяща среда за стопанска дейност; липса на мрежови структури между местната и регионалната администрация; ниско равнище на научни изследвания; иновации и навлизане на ИКТ; замърсяване на околната среда; предотвратяване на риска; отрицателни нагласи към гражданите на съседни държави. Трансграничното сътрудничество цели и използването на неоползотворения потенциал за растеж в граничните райони (развитие на трансгранични бази и групи за научни изследвания и иновации, трансгранична интеграция на трудовия пазар, сътрудничество между образователни институции, включително университети или между здравни центрове) чрез засилен процес на сътрудничество за общото хармонично развитие на Съюза.

Сумата, отпусната за европейското териториално сътрудничество за бюджетния период 2014—2020 г., възлиза на 9,3 милиарда евро. Тези ресурси са разпределени, както следва:

- 74,05 % за трансгранично сътрудничество;

Тези програми имат за цел да обединят усилията на регионите или местните органи на управление, които имат обща граница (сухоземна или морска), с оглед на развитието на граничните райони, на използването на техния неоползотворен потенциал за растеж и на предприемането на съвместни действия по отношение на идентифицираните общи предизвикателства. Тези общи предизвикателства включват проблематика като: слаб достъп до информационните и комуникационните технологии (ИКТ); недобра транспортна инфраструктура; местни промишлени сектори в упадък; неподходяща стопанска среда; липса на мрежи между местните и регионалните администрации; ниско равнище на научни изследвания и иновации и на внедряване на ИКТ; замърсяване на околната среда; предотвратяване на рискове; негативно отношение към гражданите на съседни страни и т.н.;

- 20,36 % за транснационално сътрудничество;

Тези програми обхващат по-големи транснационални територии и имат за цел да задълбочат сътрудничеството въз основа на действия, които насърчават интегрираното териториално развитие между националните, регионалните и местните структури в

големите географски райони в Европа. Те покриват също така морското трансгранично сътрудничество, в случаите, когато то не е включено в обхвата на програмите за трансгранично сътрудничество;

- 5,59 % за междурегионално сътрудничество.

Тези програми имат за цел да повишат ефективността на политиката на сближаване въз основа на действия, които насърчават обмена на опит между регионите по въпроси като разработването и прилагането на програмите, устойчивото развитие на градовете и анализа на тенденциите, свързани с развитието в рамките на територията на Съюза. Обменът на опит може да включва насърчаване на взаимно полезното сътрудничество между иновативни групи за интензивни научни изследвания и обмена между научните работници и научноизследователските институции.

Географски обхват

По принцип всички външни и вътрешни сухоземни граници на ЕС, както и морските граници (региони, отдалечени на максимално 150 км едни от други, или в случая на най-отдалечените региони — на повече от 150 км) могат да получават подкрепа чрез компонента за трансгранично сътрудничество. Комисията определя кои райони се включват в обхвата на транснационалното сътрудничество, като взема под внимание макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни, като съществува и възможността държавите членки да добавят съседни територии. Междурегионалното сътрудничество обхваща цялата територия на Европейския съюз. По отношение на най-отдалечените региони може да се прилага съчетание от действия за трансгранично и транснационално сътрудничество в рамките на една-единствена програма за сътрудничество.

Трети държави могат също да участват в програмите за сътрудничество. В такива случаи Европейският инструмент за съседство (ЕИС) и Инструментът за предприсъединителна помощ (ИПП II) също могат да се използват за финансиране на действията за сътрудничество.

Оперативните програми за териториално сътрудничество, които касаят България са:

- ❖ Програми за трансгранично сътрудничество по вътрешните граници на Европейския съюз с финансиране от ЕФРР: България - Гърция и България – Румъния;
- ❖ Програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз: България - Турция, България - Република Северна Македония, България - Сърбия. Тези три програми се финансират както от ЕФРР, така и от Инструмента за пред-присъединителна помощ (ИПП) на ЕС;

- ❖ Програмата за Черноморския басейн, финансирана както от ЕФРР, така и от Европейския инструмент за добросъседство и партньорство;
- ❖ Програмата за транснационално сътрудничество в Зона "Югоизточна Европа" (South East European Space);
- ❖ Програма за междурегионално сътрудничество INTERREG IVC;
- ❖ Програма INTERACT II за оперативно съдействие;
- ❖ Оперативна програма ESPON 2013 (Европейска мрежа за наблюдение на териториалното планиране);
- ❖ Оперативна програма URBACT II.

В рамките на Цел 3 "Европейско териториално сътрудничество", България развива сътрудничеството в следните обобщени области:

- ❖ насърчаване на предприемачеството, по-конкретно развитие на малки и средни предприятия, туризъм, култура и трансгранична търговия;
- ❖ насърчаване и подобряване на съвместното опазване и управление на природните и културни ресурси, както и предотвратяване на природни и технологични рискове;
- ❖ подкрепа за връзките между градските и селските райони;
- ❖ намаляване на изолацията чрез подобрен достъп до транспортни, информационни и комуникационни мрежи и услуги и трансгранични системи и съоръжения за вода, отпадъци и енергия;
- ❖ развитие на сътрудничество, капацитет и съвместно използване на инфраструктури, по-конкретно в сектори като здравеопазване, култура, туризъм и образование;
- ❖ стимулиране развитието на трансгранични пазари на труда, местни инициативи за заетост, равенство на половете и равни възможности, обучение и социално включване;
- ❖ развитие на институционален и административен капацитет на регионално и местно ниво и предоставяне на техническа помощ за подготовка на нови проекти.

Тематична концентрация

С цел да се увеличи максимално въздействието на политиката на сближаване и да се допринесе за изпълнението на стратегията „Европа 2020“, подкрепата в рамките на ЕФРР за програмите за европейско териториално сътрудничество е насочена към ограничен брой тематични цели, които са пряко свързани с приоритетите на тази стратегия. В Регламента относно ЕФРР се определя списък с инвестиционни приоритети за всяка тематична цел. Те се допълват също така и от допълнителни приоритети, адаптирани към специфичните нужди на действията в рамките на европейското териториално сътрудничество.

Трансграничните и транснационалните програми трябва да са насочени към максимум четири тематични цели, докато за междурегионалното сътрудничество няма

такива ограничения. Ето примери за приоритетни области за подкрепа, които са характерни за програмите за европейско териториално сътрудничество:

1. Трансгранично сътрудничество: насърчаване на устойчивите и качествените работни места и оказване на подкрепа за трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, насърчаване на социалното приобщаване и интегрирането на общностите през границите, разработване и прилагане на съвместни програми в областта на образованието, професионалното обучение и схеми за обучение и др.;
2. Транснационално сътрудничество: увеличаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите лица, както и на ефикасността на публичната администрация чрез разработване и координиране на макрорегионални стратегии и стратегии за морските басейни;
3. Междурегионално сътрудничество: увеличаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни, както и на ефикасността на публичната администрация, чрез разпространение на добри практики и ноу-хау, насърчаване на обмена на опит и др.

Европейски фонд за регионално развитие

ЕФРР има за цел да засили икономическото и социално сближаване в Европейския съюз, като възстанови нарушеното равновесие между регионите в него. ЕФРР съсредоточава инвестициите си върху няколко ключови приоритетни области. Това се нарича "тематична концентрация":

- иновации и научни изследвания;
- програма за цифровите технологии;
- подкрепа за малките и средните предприятия (МСП);
- икономика с ниска въглеродна интензивност.

Определените за тези приоритети ресурси от ЕФРР зависят от категорията региони. В по-силно развитите региони най-малко 80 % от средствата трябва да са съсредоточени върху поне два от тези приоритети. За регионите в преход такова съсредоточаване се изисква за 60 % от средствата. За по-слабо развитите региони стойността е 50 %.

Освен това някои ресурси от ЕФРР трябва да се насочват конкретно към проекти в областта на икономиката с ниска въглеродна интензивност:

- в по-силно развитите региони: 20 %;
- в регионите в преход: 15 %
- в по-слабо развитите региони: 12 %.

При програмите по линия на европейското териториално сътрудничество най-малко 80 % от средствата се съсредоточат върху четирите гореизброени приоритетни области.

Териториални особености

ЕФРР обръща особено внимание и на териториалните особености. Действията по ЕФРР имат за цел да облекчат икономическите, екологичните и социалните проблеми в градските райони с особен акцент върху устойчивото градско развитие. Най-малко 5 % от ресурсите на ЕФРР са предназначени за тази сфера посредством "интегрирани действия", управлявани от градовете.

Зоните с неблагоприятни географски дадености (отдалечени, планински или рядко населени райони) се ползват с привилегировано отношение. На последно място, най-отдалечените региони също получават специална помощ от ЕФРР, за да се преодолеят евентуалните недостатъци, произтичащи от отдалечеността им.

Предложения за политиката на сближаване на ЕС за периода след 2020 г.

През май 2018 г. Комисията внесе предложения за нови регламенти относно политиката на сближаване на ЕС за периода след 2020 г. Те включват регламент относно специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg). В бъдеще европейското териториално сътрудничество вероятно ще обхваща пет компонента:

- трансгранично сътрудничество;
- транснационално и морско сътрудничество;
- сътрудничество в най-отдалечените региони;
- междурегионално сътрудничество;
- междурегионални иновационни инвестиции.

Предложеният регламент също така поставя две конкретни цели по отношение на Interreg:

- по-добро управление на Interreg;
- по-безопасна и по-сигурна Европа.

Комисията предлага да разпредели 8,4 милиарда евро за европейското териториално сътрудничество през периода 2021—2027 г.

Този регламент попада в обхвата на обикновената законодателна процедура, в която Европейският парламент има еднакви правомощия със Съвета. Това означава, че до края на 2020 г. тези две институции ще трябва да постигнат консенсус относно бъдещите правила за европейското териториално сътрудничество. През март 2019 г. Парламентът приключи първото си четене.

Стратегия Европа 2020

Целта на стратегията Европа 2020³ е да гарантира, че икономическото възстановяване на Европейския съюз (ЕС) след икономическата и финансовата криза ще бъде подкрепено от серия от реформи, за да се изградят солидни основи за растеж и създаване на работни места до 2020 г. Стратегията е насочена към структурните слабости на икономиката на ЕС и към икономически и социални проблеми, като в нея се вземат предвид по-дългосрочните предизвикателства на глобализацията, недостигът на ресурси и застаряването на населението.

Стратегията „Европа 2020“ следва да даде възможност на ЕС да постигне растеж, който е:

- интелигентен – чрез развитие на знанията и иновациите;
- устойчив – основан на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ – насочен към стимулиране на заетостта и социалното и териториално сближаване.

Европейският съюз си поставя пет главни цели за постигане на тази амбициозна визия до 2020 г.:

- повишаване на процента на заетост на населението на възраст 20—64 год. до 75 %;
- инвестиране на 3 % от БВП в научноизследователска и развойна дейност;
- намаляване емисиите на парникови газове с най-малко 20 %, увеличаване на дела на възобновяемите енергии до 20 % и повишаване на енергийната ефективност с 20 %;
- намаляване на дела на преждевременно напусналите училище до по-малко от 10 % и повишаване на дела на завършилите висше образование до най-малко 40 %;
- намаляване на броя на застрашените от бедност или социално изключване с 20 млн. души.

платформа срещу бедността“.

Целите на стратегията „Европа 2020“ се подкрепят и от 7 водещи инициативи на равнище ЕС и в държавите от ЕС: „Съюз за иновации“, „Младежта в движение“, „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“, „Европа за ефективно използване на ресурсите“, „Индустриална политика за ерата на глобализацията“, „Програма за нови умения и работни места“ и „Европейска

На равнище ЕС единният пазар, бюджетът на ЕС и европейската външна политика са допълнителни лостове за постигане на целите на стратегия „Европа 2020“.

Изпълнение на стратегията в рамките на Европейския семестър¹

- Стратегията „Европа 2020“ се изпълнява чрез общи насоки за икономическата политика на държавите от ЕС и на ЕС (Препоръка (ЕС) 2015/1184 на Съвета) и насоки за трудовата заетост на държавите от ЕС (Решение (ЕС) 2015/1848 на Съвета).
- Държавите от ЕС бяха призовани да превърнат целите на „Европа 2020“ в национални цели. Всяка година през април те публикуват националните си програми за реформа, в които определят действията, които трябва да се предприемат за постигане на националните цели.
- Европейската комисия отговаря за наблюдение на напредъка. Тя представя годишен преглед на растежа, оценява програмите за реформи на държавите от ЕС и изпраща конкретни препоръки за всяка държава.

Програма за трансгранично сътрудничество INTERREG V- А Гърция - България 2014-2020

Програмата за трансгранично сътрудничество INTERREG V-А Гърция - България 2014-2020⁴ е създадена в рамките на европейската стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигане на икономическо, социално и териториално сближаване.

Регионите, които програмата обхваща са областите Хасково, Смолян, Кърджали и Благоевград на територията на Република България и префектурите Еврос, Ксанти, Родопи, Драма, Кавала, Солун и Серес за територията на Република Гърция.

Общият бюджет на Програмата е 130 262 833 евро, от които средствата от Европейския фонд за регионално развитие са 110 723 408 евро (85%) и 19 539 425 евро (15%) национално съфинансиране от двете партниращи държави.

По програмата се финансират проекти по четири приоритетни оси: „Конкурентен и иновативен трансграничен регион“, „Устойчив и приспособим към климата трансграничен регион“, „Трансграничен регион с подобрена взаимосвързаност“ и „Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване“. Целевите групи и основните типове бенефициенти са национални, регионални и местни власти, както и неправителствени организации.

Гърция и България са две съседни държави с богато минало, които след 90-те години на миналия век, благодарение на Програмата INTERREG „Гърция-България“, започнаха да си сътрудничат по-тясно. Главната идея на INTERREG се базира на факта, че съседните държави заедно могат да решават по-успешно различните проблеми, пред които са

¹ Европейският семестър предоставя рамка за координация на икономическата политика на страните от Европейския съюз. Той дава възможност на страните членки да обсъждат икономическите и бюджетните си планове и да се проследява напредъкът в определени моменти през годината.

изправени, отколкото ако се ограничат вътре в границите си. Програмата насърчава дейности, които сближават народите на двете страни.

Зоната за трансгранично сътрудничество Гърция - България се простира на 40.202 км² и има общо население от 2,7 милиона жители. Тя обхваща четири териториални единици на ниво NUTS II (региони) и 11 териториални единици на ниво NUTS III (области). Допустимата по програмата зона се простира през цялата гръцко-българска граница и е в сеседство с Турция (изток) и Северна Македония (запад). Тя е част от най-югоизточната зона на ЕС и е разположена между три

морета: Черно море, Средиземно море и Йонийско-Адриатическо море. И накрая, тя се намира на кръстопътя на стратегически тръбопроводи за изкопаеми горива, снабдяващи пазара на ЕС и транспортните оси на Транс-европейската транспортна мрежа (TEN).

Селищната структура на района се характеризира с наличието на 10 средно големи градове (> 50 000 жители), в които живее 38,2% от общото население, и 25 малки градове (10 000-50 000 жители).

Въпреки сравнително малкото разпределени средства, програмата има дългогодишна история на сътрудничество в трансграничната област, която започва с INTERREG I (1989-1993).

SOCIAL FORCES

SOCIAL FORCES или Повишаване на социално-предприемаческия дух, чрез създаване на иновативни структури за подкрепа на Трансграничния регион (ReinFORCE SOCIAL Entrepreneurial Spirit through setting up Innovative Support Structures in the crossborder Territory) е проект, финансиран от Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег VA Гърция - България 2014 – 2020. Това е проектът, в рамките на който е изготвена настоящата рамка за сътрудничество.

Повишаване на социално-предприемаческия дух, чрез създаване на иновативни структури за подкрепа на Трансграничния регион ⁵	
Акроним	SOCIAL FORCES
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост

Водеща организация	Агенцията за регионално развитие на област Родопи (Гърция)
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Хасковска търговско-промишлена палата; • Търговско-промишлена палата – Ксанти; • Камара в Драма; • Община Хасково; • “ГНОСИ АНАПТИКС“ (НПО); • Сдружение "Съюз за възстановяване и развитие" (НПО); • Факултет по икономически и социални науки към Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"; • Университета в Македония - катедра "Образователна и социална политика".
Начална дата	18 октомври 2017г.
Крайна дата	17 април 2020 г.
Бюджет	563.589,10 €
Уебсайт	http://socialforces.eu
Информация за проекта	<p>Според авторите на проекта съществува нужда от общи местни действия и инициативи за предоставяне на възможности на социалните предприемачи да навлязат на пазара и да търсят пазарни ниши и търговски възможности. Общата цел е да се създадат нови знания и да се повиши осведомеността, позволяваща на хората в трансграничната област да разберат напълно условията, при които социалното предприемачество стартира, развива се и може да допринесе ефективно и ефикасно за решаване на социалните предизвикателства по устойчив начин. Проектът също така има за цел да засили ефективността на регионалните политики и местните инициативи за насърчаване и подкрепа на социалното предприемачество чрез разработване на общи дейности, насърчаващи осведомеността за социалната икономика и сътрудничеството за създаване на иновативна структура за подпомагане, действаща като E-Help Desk – електронно информационно бюро в Гърция и България, като актив за местното икономическо развитие и териториалната конкурентоспособност.</p> <p>Проектът също така насърчава трансфера на знания за социалните предприятия, за да се запознаят самите те с добро управление и маркетинг, с примери и обмен на информация, даващи познания за спецификата на други социални предприятия. Очакваните резултати от проекта също така се отнасят до повишаване на капацитета на създателите на политики и на заинтересованите страни за откриване на потребностите на социалните предприятия, като по този начин се благоприятства местното устойчиво развитие. Основните резултати са каталог на идентифицираните и избрани добри практики за регионални публични инструменти за подкрепа на социалните</p>

	<p>предприятия заедно с пътна карта и общи насоки за създаване и управление на иновативно социално предприятие. Започвайки от различно ниво на компетентности и опит, партньорите възнамеряват да обменят опит, методи и инструменти, които са се оказали успешни в укрепването на икономическата жизнеспособност и предприемаческия дух на социалните предприятия, и да предприемат действия за насърчаване на мрежите от социални предприятия и на интернационализацията в граничния регион.</p> <p>Основните резултати от проекта, в които се състои неговият иновационен характер, са пътна карта и общи насоки за създаване и управление на иновативно социално предприятие, определяне на общата рамка на профила за мениджър и предприемач на социално предприятие и разработването на многофункционална уеб платформа, която ще работи като съвместна електронна система за социалните предприятия.</p>
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Разработване на изследване и анализ на потребностите на сектора на социалните предприятия и неговото въздействие и възможности в трансграничната област; ❖ Провеждане на 5 кръгли маси със заинтересовани страни от трансграничния регион; ❖ Доклад за съществуващите финансови инструменти и законодателството на двете страни; ❖ Проектиране и разработване на общ професионален профил за мениджър на социално предприятие; ❖ 4 курса по управление на социално предприятие, поведение, маркетинг и износ; ❖ 5 обучителни семинара (100 обучаеми); ❖ Разработване на 25 бизнес плана; ❖ Уеб платформа / E-Help Desk за социалните предприятия; ❖ Документ с политически препоръки.
Резултати	<p>Резултатите, които се очакват по време на проекта и при неговото завършване, могат да бъдат обобщени като:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Идентифициране и анализ на регионалните потребности в областта на социалното предприемачество; ❖ Създаване и внедряване на ИКТ инструмент за повишаване на нивото на предприемачески умения, за насърчаване на предприемаческите нагласи и умения на лицата, заинтересовани от създаването на социално-икономическо предприятие или лица, работещи в социално-икономическо предприятие, чрез симулация на реални ситуации; ❖ Повишаване на информираността за ползите от сектора на социалното предприемачество за обществото и икономиката;

	<p>❖ Осигуряване на съществуващите и бъдещи социални предприемачи с програма за обучение, обучителни материали, фокусирани върху развитието на компетенциите на предприемача за стартиране и управление на предприятие за социална икономика.</p>
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Провеждане на кръгли маси, работни срещи и семинари, насочени към социални предприемачи, представители на НПО и администрацията в трансграничния регион с цел обмяна на опит и добри практики; 2. Осигуряване на подкрепа за социалните предприятия чрез ИКТ инструменти; 3. Провеждане на обучения и помощ при разработване на бизнес планове за социални предприемачи.

Проекти за подкрепа на социалното предприемачество в трансграничния регион

В рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-А Гърция - България през програмния период 2014-2020 са договорирани 12 проекта за подкрепа на социалното предприемачество. Някои от тях са приключили, а други са на финален етап на изпълнение. Важно е да се изследва какви дейности са били планирани в проектните предложения, колко от тях са реализирани и колко са били успешни. Важно е също така да се изследват добрите практики, идентифицирани при изпълнението на всички тези проекти, за да могат да се положат усилия за популяризирането им и прилагането им в други региони. Но най-важно от всичко е да се изследва доколко тези проекти са повлияли на развитието на социалното предприемачество и са разрешили социални проблеми, подпомагайки уязвими групи от трансграничния регион. Разбира се, предвид, че голяма част от проектите все още са в етап на изпълнение, няма как да се направи подробна оценка на резултатите от тях. Въпреки това в следващите 11 таблици е поместена информация за всеки от проектите, а информацията за дванадесетият проект (SOCIAL FORCES) е налична по-горе в настоящия документ. Информацията за финансираните проекти⁶, представени в таблиците по-долу е събрана от сайта на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-А Гърция - България 2014-2020, както и от уеб сайтовете на отделните проекти (онези от тях, които имат уеб сайтове).

Интегриран подход за социално включване в Българо-Гръцкия регион чрез подкрепа за работоспособност и развитие на социално предприемачество ⁷	
Акроним	ACCESS FOR ALL
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Община Крумовград, област Кърджали
Партньори	Община Топирос, област Ксанти
Начална дата	31 август 2017г.
Крайна дата	29 февруари 2020г.
Бюджет	498.584,03 €
Уебсайт	https://access4allgr-bgcenter.eu
Информация за проекта	Проектът предвижда действия за създаване на едно ново социално предприятие в Крумовград – Център за временно настаняване на нуждаещи се хора, който ще предоставя услуги на местната общност, възползвайки се от обмяната на опит с Гърция. Освен това

	ще бъде създаден общ инструмент за насърчаване на социалното предприемачество в трансграничния регион - 2 офиса за подпомагане на социалното предприемачество – един в Крумовград, България и един в Топирос, Гърция.
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на възможности за жилище и услуги от ежедневието за хора в нужда в Крумовград чрез създаване и функциониране на Център за временно настаняване в Крумовград за 21 лица; • Предоставяне на допълнителна възможност на професионално и финансово затруднените уязвими групи да навлязат на пазара на труда чрез развиване на умения за социално предприемачество; • Изграждане на капацитет за предоставяне на услуги за временно жилищно настаняване и за развитие на социалното предприемачество в региона чрез обучение на експерти; • Насърчаване на социалното предприемачество чрез създаване на 2 офиса в трансграничния регион.
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> • В България в гр. Крумовград е създаден Център за временно настаняване на нуждаещи се хора като ново социално предприятие; • В сградата на общинската администрация Крумовград е създаден 1 офис за подкрепа на социалното предприемачество; • В сградата на община Топирос е създаден 1 офис за подкрепа на социалното предприемачество.
Добри практики	Създадени са офиси за подкрепа на социалното предприемачество, които се стопанисват и управляват от местната власт.

Дейности за подпомагане и подкрепа на социалното предприемачество на местно ниво⁸	
Акроним	ACT SOCIAL
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост

Водеща организация	Община Терми, Гърция
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Асоциация на Югозападните общини, България; • Сдружение Юни Партнерс.
Начална дата	03 октомври 2017 г.
Крайна дата	02 октомври 2019 г.
Бюджет	540.833,90 euro
Уебсайт	https://act-social.eu
Информация за проекта	Общата цел на проекта е да открие и определи въздействието на социалните предприятия, измерено по отношение на интеграцията на труда в трансграничния регион, и да разработи структури и инструменти за подпомагане, които да укрепят капацитета на социалните предприятия в тази рамка. Подпомагащи социалното предприемачество структури (one stop shop Help Desks) ще бъдат отворени специално за тази цел. Тези структури, заедно с предоставените инструменти, ще бъдат проектирани и разработени едновременно в Гърция и в България и ще осъществяват трансгранична мрежа за сътрудничество и обмен. Структурите имат за цел да подпомагат социалното предприемачество чрез: консултиране, обучение, услуги за развитие на бизнеса, работа в мрежа на социални предприятия, както и популяризиране и разпространяване на идеята за социално предприемачество.
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на one stop shop Help Desks – структури подпомагащи социалното предприемачество; • Създаване на трансгранична мрежа на социални предприятия за сътрудничество и обмен; • Консултиране, обучение, услуги за развитие на бизнеса; • Популяризиране и разпространяване на идеята за социално предприемачество.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създадени са структури, които подпомагат социалното предприемачество, в които социалните предприемачи могат да преминат през подходящи обучения, да получат информация по конкретни въпроси, да се възползват от услуги за развитие на бизнеса; 2. Създадена е трансгранична мрежа за сътрудничество и обмен на социални предприятия.

Трансграничен план за действие за развитие и функциониране на изпълнителен механизъм за подкрепа и насърчаване на социалното предприемачество в контекста на социалната икономика и социалните иновации⁹	
Акроним	Action Plan for Social Entrepreneurship
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Регион Централна Македония
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Катедра „Икономика“, Демокритския университет в Тракия, Гърция; • Община Якоруда, България; • Факултет по изкуства на Югозападен университет „Неофит Рилски“, България; • Катедра „Бизнес администрация“, Университета на Македония, Гърция.
Начална дата	02 октомври 2017 г.
Крайна дата	21 декември 2019 г.
Бюджет	569.105,29 euro
Уебсайт	http://apfse.gr/en/
Информация за проекта	<p>Основната цел на проекта е да се създаде механизъм за измеримо овластяване на социалната икономика или подкрепа за социалните предприятия чрез:</p> <p>а) увеличаване на броя на потребителите на услуги и продукти, както и оборота на съществуващите социални предприятия;</p> <p>б) създаване на нови социални предприятия.</p> <p>Необходимостта от организирана подкрепа за съществуващи и утвърдени социални предприятия е необходима, за да могат те:</p> <p>а) да подобрят административния си капацитет, да разширяват услугите, които реализират;</p> <p>б) да повишават професионалните умения на своите членове чрез свързване в мрежа и обмен на опит с други социални предприятия,</p>

	образователни и изследователски центрове, работещи в граничната зона.
Дейности	<p>В началните етапи на проекта се създават научно-приложни инструменти /анализи/, с помощта на които се набира информация за предприятията от социалната икономика в региона и се създава база данни. Анализират се основните елементи на бизнеса в сферата на социалното предприемачество, създават се инструменти за диагностика на потребностите на социалния бизнес, както и инструменти за мониторинг и оценка на социалните и икономически резултати на социалните предприятия.</p> <p>В допълнение се създават учебни инструменти за обучение и консултации на ръководители на социални предприятия, финансови инструменти, социален франчайзинг, както и модели за работа в мрежа на съществуващите и утвърдени социални предприятия.</p> <p>Организира се обучителен курс в подкрепа на ръководителите на социалните предприятия, реализира се връзка между социалната икономика и образователната система, както и действия за насърчаване на социалния бизнес и продуктите на социалната икономика във връзка с инициативи за местно териториално развитие.</p> <p>Създава се структура за подкрепа на социалните предприятия</p>
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Подобрено качеството на цялостната организация, а оттук – и ефективността на политиките и мерките за развитие на социалната икономика; • Събрана информация за основните характеристики на социалните предприятия в региона като предпоставка за рационално развитие на политиката в сферата на социалната икономика; • Подпомогнато социалното предприемачество и укрепени социални предприятия, в резултат от услугите, предоставяни от Структурата за подкрепа на социалното предприемачество, създадена чрез проекта, както и чрез прилагането на пилотните приложения; • Подобрени са качествените параметри на ръководителите и членовете на социалните предприятия, вкл. и организационни способности, което допринася за увеличаване на заетостта в социалните предприятия; • Създадени са условия за работа в мрежа чрез структурата на пилотните приложения (обучение на обучители/ консултанти/ мултипликатори, обучение на ръководители на социален бизнес при предоставяне на персонализирано консултиране; • Принос за свързването на социалната икономика с образователната система чрез развитието на образователните програми, допринасящи за по-доброто обвързване на икономиката с

	образованието, подобряване на качеството на човешките ресурси на социалните предприятия, разработване и разпространение на иновативни продукти от социалните предприятия.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създадена е структура, която да подкрепя социалните предприятия; 2. Организиран са обучения за социални предприемачи, ръководители на и работещи в социални предприятия; 3. Разработени са образователни програми, допринасящи за по-доброто обвързване на икономиката с образованието, подобряване на качеството на човешките ресурси на социалните предприятия, разработване и разпространение на иновативни продукти от социалните предприятия.

Социално агропредприемачество за хора с увреждания в трансграничния регион	
Акроним	AGRI-ABILITY
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Асоциация за хора с проблеми с мобилността и приятели в Родопската префектура "PERPATO", Гърция
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Българска параолимпийска организация; • Катедра за развитие на селското стопанство Демокритски университет в Тракия, Гърция; • Европейска агенция за интеграция; • Факултет по право и история на Югозападен университет „Неофит Рилски“, България.
Начална дата	06 октомври 2017 г.
Крайна дата	31 март 2020 г.
Бюджет	550.879,35 €
Информация за проекта	Проектът има за цел да ангажира хората с увреждания в земеделие и предприемачество в селски райони. Той включва кутия с инструменти, която може да поддържа широк кръг социални предприятия, обучения, готови за използване бизнес шаблони за социални предприятия, онлайн инкубатор на социални предприятия

	(осигуряващ подкрепа на едно място), инструменти за предприемачество за хора с увреждания, насоки за предприемачество, наръчник за възможностите за финансиране, ръководство за развитие на бизнес планове, наръчник за маркетинг, реклама и управление, подобряване на практическите знания и умения чрез полеви лаборатории за изграждане на капацитет в селското стопанство/ градинарство, в агротуризма и спортните дейности на открито, в крайбрежните и вътрешните райони.
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на обучения и предоставяне на бизнес шаблони на лица с увреждания, които планират да се развиват като социални предприемачи; • Създаване на онлайн инкубатор за социални предприятия; • Създаване на наръчници и ръководства с полезна информация за социалните предприятия и предприемачи; • Създаване на полеви лаборатории за изграждане на капацитет в селското стопанство/ градинарство, в агротуризма и спортните дейности на открито, в крайбрежните и вътрешните райони.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведени са обучения за социални предприемачи; 2. Създадени са множество наръчници, ръководства и др. материали с полезна информация в подкрепа на социалните предприемачи.

„Зелена” заетост в управлението на битовите отпадъци¹⁰	
Акроним	GREEN CREW
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Община Серес, Гърция
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Катедра „Химия“, Аристотелски университет в Солун, Гърция; • Община Благоевград, България; • Община Нестос (Места), Гърция.

Начална дата	06 октомври 2017 г.
Крайна дата	05 април 2020 г.
Бюджет	542.466,70
Уебсайт	https://www.serres.gr/greencrew/
Информация за проекта	<p>Основната цел на проекта е подкрепа и развитие на социалното и кооперативното предприемачество в трансграничния регион, чрез създаване на предпоставки за насърчаване и налагане на алтернативни видове предприемачество, залагащи на екоиновации, които допринасят за местния растеж. „Екологичните иновации“ водят до намаляване на разходите, допринасят за използването на нови възможности за растеж и се фокусират върху качеството. В рамките на проекта е планирано изграждането на социално предприятие, което е оригинален пример за „екоиновации“ и сферата му на дейност е събиране и компостиране на органични отпадъци.</p> <p>Проектът ще се опита да действа като акселератор на социалното предприемачество в областта на „екоиновациите“, чрез създаване на определени условия, свързани с помощта на някои видове предприемачество, заедно с развитие на селските райони. Пример за прилагането на това кооперативно предприемачество е създаването на социални кооперативни предприятия.</p> <p>Основната цел на този проект е укрепването на социалната икономика с акцент върху социалните предприятия чрез „Зелени квалификации“ и насърчаване на създаването на „зелени“ възможности за заетост. Той ще допринесе за растежа, организацията, консултантската подкрепа и наставничество на социалните предприятия в областта на управлението на отпадъците.</p>
Дейности	<p>В рамките на проекта се предвижда извършването на проучване, основните резултати от което ще бъдат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бизнес инкубатор за социални предприятия (VIC); • Стратегически насоки за бъдещото създаване на успешен VIC със социален и „зелен“ принос; • Образователни умения за бенефициенти чрез интелигентни образователни практики. <p>Изградено е социално предприятие, което е оригинален пример за „екоиновации“ и сферата му на дейност е събиране и компостиране на органични отпадъци.</p>
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурена подкрепа за развитие на вече съществуващи социални предприятия и за създаването на нови;

	<ul style="list-style-type: none"> • Насърчено алтернативното управление на отпадъците чрез нови мерки и инфраструктури относно събирането и компостирането на „зелени“ отпадъци; • Повишена осведомеността на гражданите относно солидарността и колегиалността; • Ползи за околната среда в следствие на развитието на социални предприятия с еко насоченост.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създадена структура за подкрепа на социалното предприемачество - Бизнес инкубатор за социални предприятия; 2. Създадено социално предприятие, работещо в сферата на екоиновациите.

Подобряване на социалното предприемачество чрез създаване на структури за подкрепа в трансграничната област¹¹	
Акроним	GROWING SOCIAL
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Община Пилеа Хортиатис, Гърция
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Орган за администриране и управление Технополис, Солун, Гърция; • Община Рудозем, България; • Местна инициативна група Златоград- Неделино, България.
Начална дата	31 октомври 2017 г.
Крайна дата	30 април 2020 г.
Бюджет	475.573,76 €
Уебсайт	http://growing-social.eu/
Информация за проекта	Проектът следва холистичен подход за подкрепа и насърчаване на социалното предприемачество в трансграничната област. Самият проект ще постигне създаването на напълно функционални механизми за подпомагане на социалното предприемачество, което може да доведе до увеличаването му и до обществена дискусия по този въпрос в трансграничната област. През периода на изпълнение

ще бъдат създадени две социални предприятия, които ще бъдат подкрепени в инкубатори чрез консултации (най-малко 5 члена във всяко социално предприятие), коучинг и наставничество. Повече от 100 души ще преминат през обучения, което ще им даде по-голям шанс да управляват успешно социално предприятие, тъй като ще получат фундаментална представа за функционирането на социалните предприятия и необходимото ноу-хау.

В дългосрочен план проектът ще допринесе за стимулиране на местната икономика и за повишаване на социалното приобщаване и сближаване чрез услугите, предоставяни от новите социални предприятия, които ще бъдат създадени с подкрепа, получена от проекта. Водещият партньор ще подкрепи новите социални предприятия, които ще бъдат разработени в рамките на проекта чрез възлагане на част от своите дейности (със собствени ресурси) след приключване на проекта.

Проектът има за цел да насърчи социалното предприемачество чрез повишаване на осведомеността в трансграничната област и създаване на механизми за подкрепа на заинтересованите страни и нови социални предприемачи. Планирано е създаването на два местни офиса за социално предприемачество (един в Гърция и един в България), чиято дейност е свързана с:

- а) предоставяне на точна информация, насоки и подкрепа на потенциални нови социални предприемачи;
- б) работа в мрежа между отделни лица и екипи и популяризиране на социални бизнес идеи сред съществуващи организации с нестопанска цел и предприятия със стопанска цел;
- в) изграждане на мрежа от съществуващи социални предприятия, които търсят персонал и безработни или хора с неравностойно положение.

В рамките на проекта е планирано създаването на инкубатор за стартиращи социални предприятия, който ще осигури достъп до инструменти и ресурси, мрежи, наставничество, коучинг и др.

Освен това повече от 100 участници ще вземат участие в образователни дейности (семинари и учебни визити), а дейностите за осведомяване ще бъдат насочени директно към над 600 души (чрез конференции, дни на отворените врати, работни срещи и мрежови панаири).

Дейности

- Създаване на 2 местни офиса за стартиращи социални предприятия, в които ще се оценяват бизнес планове за развитието

	<p>на социални предприятия и ще се дава обратна връзка за приложимостта им;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на бизнес инкубатор, който ще осигури подкрепа на двата най-добри бизнес плана; • Разработване на онлайн интерактивно бюро за помощ с онлайн уроци и консултантски инструменти; • Организиране и провеждане на дейности за обмяна на опит по линия на социалното предприемачество в трансграничния регион (проучвателно посещение за 20 участници, Ден на успешните истории в Солун (100 участници) с лектори от трансграничния регион и чужбина и др.); • Разработване на ръководства за добри практики за нови социални предприемачи; • Организиране и провеждане на семинари в Солун и Златоград за нови или потенциални социални предприятия; • Изграждане на мрежа от съществуващи социални предприятия, които търсят персонал и безработни или хора с неравностойно положение.
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Създадени функционални механизми за подпомагане на социалното предприемачество; • Създадени инкубатори за подкрепа на социалното предприемачество; • Подкрепени две нови социални предприятия; • Принос за стимулиране на местната икономика и за повишаване на социалното приобщаване и сближаване чрез услугите, предоставяни от новите социални предприятия.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създадени са структури за подкрепа на социалното предприемачество; 2. Създаден бизнес инкубатор за социални предприятия; 3. Създадено онлайн интерактивно бюро за помощ с онлайн уроци и консултантски инструменти; 4. Проведени дейности за обмяна на опит по линия на социалното предприемачество в трансграничния регион; 5. Изградена мрежа от съществуващи социални предприятия, които търсят персонал и безработни или хора с неравностойно положение

Междурегионално овластяване на социалните предприятия ¹²	
Акроним	I-SEE
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Регион Източна Македония – Тракия, Гърция
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Активно гражданско партньорство; • Търговско-промишлена палата – Смолян, България; • Областна администрация – Смолян; • Мрежа за социална солидарност в Ксанти “Stiriksi”.
Начална дата	23 октомври 2017 г.
Крайна дата	22 април 2020 г.
Бюджет	527.838,00 €
Уебсайт	http://www.isee-interreg.eu/
Информация за проекта	<p>Регион Източна Македония - Тракия в Гърция и регион Смолян в България са сред регионите на NUTS II с най-нисък БВП в Европейския съюз, под 75% от средния БВП на ЕС 28. Укрепването на социалното предприемачество може да предложи алтернативно и жизнеспособно решение за местно развитие, заетост на уязвими групи, както и за справяне със социалните проблеми, които имат двата региона (бедност, маргинализация, социално изключване).</p> <p>Основната цел на проекта „Виждам“ е подкрепа на социалното предприемачество в Източна Македония - Тракия и Смолянски райони за трансгранично сътрудничество чрез насърчаване на социалното предприемачество и социалното включване и увеличаване на заетостта сред социални групи в риск. Специфичните цели на проекта са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се създадат структури за подпомагане на социалното предприемачество; • да се разработи механизъм за подкрепа и подходящи инструменти за социалните предприятия; • да се изгради капацитет на консултантите за социално предприемачество;

	<ul style="list-style-type: none"> • да се повиши осведомеността за социалното предприемачество.
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на две подпомагащи структури за социално предприемачество, една в Ксанти и една в Смолян. Проектът предвижда структурите за подкрепа да имат за цел създаване на социални предприятия, които работят в двата региона, да подпомагат сътрудничеството между социалните предприятия в двата региона, да разработват общи проекти и да насърчават франчайзинг на социални предприятия. Двете структури за подкрепа ще предоставят услуги за подкрепа на хора, които искат да стартират собствено социално предприятие или на съществуващи социални предприятия, които искат да разширят своята дейност (насочени към 300 души). Всяка структура за поддръжка ще разполага с квалифициран персонал, който ще се ангажира да предоставя специализирани услуги за поддръжка; • Проучвания за приноса и ролята на социалната икономика в двата региона, вкл. план за действие и препоръки; • Създаване на инструменти за подпомагане на работата на двете структури за подкрепа: смесен инструмент за идентифициране на нуждите и оценка на идеите за социално предприемачество, бизнес ръководство за социално предприемачество в региона, вкл. интерактивна уеб-версия, франчайзинг модел за най-малко 2 добри практики в България, които трябва да бъдат мултиплицирани в Гърция и 2 добри практики в Гърция, които да се прилагат в България; • Дейности за изграждане на капацитет за персонала на структурите за подпомагане. ще има два курса за обучение, един в Ксанти и един в Смолян и две учебни посещения на гръцкия персонал в Смолян и български служители в Ксанти за обмен на опит и координиране на дейности (цел 20 членове на персонала); • Дейности за повишаване на информираността, включително мрежови събития с други инициативи на местно, регионално и междурегионално ниво, тематични семинари в конкретни икономически сектори или за конкретни социални предизвикателства, транснационални мрежи между социалните предприятия за насърчаване на тяхното сътрудничество, дейности за обучение на бенефициенти и организиране на информационен ден в края на проекта, за насърчаване на социалното предприемачество и насърчаването на социалните предприятия, които ще бъдат формирани до края на проекта (целта 660 души ще присъстват на работа в мрежа и други дейности за повишаване на осведомеността в двете страни).
Резултати	Проектът ще организира поредица от дейности за повишаване на осведомеността, които ще насърчават социалното

	<p>предприемачество като жизнеспособна алтернатива за икономическо развитие, социално включване и като средство за справяне със социалните предизвикателства в трансграничната зона. Успоредно с това, проектът ще създаде две структури за подпомагане на социалното предприемачество, една в Ксанти и една в Смолян и ще изгради капацитет на местни експерти и консултанти, поставяйки основите за създаването на регионалния механизъм за подкрепа на социалното предприемачество в Регион Източна Македония и Тракия, който ще продължи своята дейност чрез новата регионална оперативна програма 2014-2020.</p> <p>Проектът „Виждам“ ще има ефект върху насърчаването и разширяването на социалното предприемачество в трансграничната зона и ще подпомогне създаването и функционирането на нови социални предприятия на регионално и междурегионално ниво, отговаряйки на нуждите на местните общества. Резултатът от проекта ще бъдат нови социални предприятия, работещи на местно, регионално и трансгранично ниво, разширяване на дейностите и укрепване на съществуващите социални предприятия и изграждане на трансгранични синергии между социалните предприятия на двата региона.</p> <p>По време на проекта ще бъде създадено пилотно социално предприятие в областта на събирането и разпространението на храна на хората в нужда. Областта на дейност е избрана като отговор на повишения процент на бедност и е определена като приоритет на политиката за Регион Източна Македония и Тракия и Област Смолян.</p> <p>Проектът си поставя за цел създаването на 8 нови социални предприятия в двете държави и 4 трансгранични социални предприятия.</p>
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създадени са структури, които подпомагат създаването на социални предприятия, подпомагат сътрудничеството между социалните предприятия в двата региона да разработват общи проекти и да насърчават франчайзинг на социални предприятия; 2. Две добри практики в България са мултиплицирани в Гърция и две добри практики в Гърция са приложени в България.

Занаятите и социалната икономика: двигател за социално приобщаващ растеж в трансграничния регион¹³	
Акроним	SOCIAL CRAFTS
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Международни инициативи за сътрудничество – гр. Разлог, България
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Асоциация на хората с увреждания на префектурата на Кавала, Гърция; • Национална конфедерация на хората с увреждания, клон на Северна Гърция, гр. Солун, Гърция; • Търговска камара Атина, Гърция; • Регионален център за обучение за професионално образование ТПП - Благоевград, България; • Бизнес център „Марица”, гр.Хасково, България.
Начална дата	31 октомври 2017 г.
Крайна дата	30 април 2020 г.
Бюджет	551.232,50 €
Уебсайт	https://socialcraft.eu/
Информация за проекта	<p>Основната цел на проекта е да се създаде механизъм за подкрепа, подобен на инкубатор, базиран на интернет технологиите, за изграждане на устойчива мрежа от занаятчии, които да обединят усилията си за изграждане на отворен пазар, в който ще могат да продават продуктите си. Идеята на тази мрежа е да се предостави възможност на представителите на уязвимите групи да създадат свои социални предприятия.</p> <p>Проект "Социални занаяти" има за цел да информира за възможностите, които предлага трансграничния регион уязвимите групи на обществото. Проектът се стреми да работи за премахване на съществуващи проблеми като трудово неравенство, бедност и висока безработица (безработни млади хора, жени, роми, възрастни, дългосрочно безработни и инвалиди). Представителите на тези уязвими групи ще имат възможността да достигнат до нови идеи за стартиране на собствен бизнес, включвайки се в проектните дейности. Като използват своите умения и занаяти, те ще съумеят да се интегрират напълно в местните общности.</p>

Дейности

- Предварителни проучвания в трансграничната зона (фокусиране върху традиционното майсторство, заетост, социална икономика и др.), посещения в чужбина за обмен на добри практики;
- Сесии за информираност - събития за активиране интереса на всички страни, имащи отношение към проектните дейности; обучителни дейности, насочени към занаятчии в неравностойно положение, местни власти, спонсори и други заинтересовани страни;
- Разработване на ръководство за нова трудова интеграция на социалните предприятия;
- Създаване на мрежа от два трансгранични центъра за заетост, оказващи подкрепа на целевите групи на проекта за включване в традиционни занаяти. Мрежата ще отговаря за организирането на предвидената промоционална дейност и предоставянето на услуги на традиционни занаятчии и на хора в неравностойно положение. Тази мрежа ще изпълнява ролята на инкубатор и център за подкрепа;
- Разработване на пилотна програма, чрез която се цели да се окаже подкрепа на 40 занаятчии и 100 лица в неравностойно положение;
- Разработване на мобилни групи, които ще оказват подкрепа и ще дават консултации на занаятчии и лица в неравностойно положение от отдалечените райони (40 занаятчии и 100 лица в неравностойно положение);
- Подготовка на открит конкурс за нови бизнес идеи в областта на традиционните занаяти с финансови награди за трите най-добри идеи, както и предоставяне на подробна информация в подкрепа за изготвяне на бизнес планове за създаване на нови социални предприятия;
- Създаване на достъпна електронна платформа, която да промотира занаятите от трансграничния регион (под формата на „онлайн мол“);
- Разработване на мобилно приложение за членове на мрежата (продавачи на занаяти);
- Изработване на каталог на занаятчиите в трансграничния регион;
- Организиране на два традиционни фестивала, чиято цел е популяризиране на структурите на занаятчиите и възможностите за представяне на свои продукти, както и популяризиране на проекта, центровете за подкрепа на заетостта и онлайн платформата;
- Работа в мрежа с международни организации, образователни институции и т.н.;
- Създаване на система за онлайн наблюдение, въздействие и мониторинг.

	<p>Основните дейности на проекта „SocialCrafts“ се реализират в Разлог, Кавала, Благоевград, Солун и Хасково, населени места, които обхващат 5 от 11 области по NUTS III и всички четири административни района на зона на ТР (GR 11, 12, BG 41, 42). Партньорството е структурирано за максимално географско покритие, а партньорите действат като регионални и местни агенти за разпространение на информацията във всички прилежащи територии.</p>
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Проведени проучвания в трансграничната зона (фокусиране върху традиционното майсторство, заетост, социална икономика и др.), посещения в чужбина за обмен на добри практики; ❖ Проведени обучения, насочени към занаятчии в неравностойно положение, местни власти, спонсори и други заинтересовани страни; ❖ Разработено ръководство за нова трудова интеграция на социалните предприятия; ❖ Създадена мрежа от два трансгранични центъра за заетост, оказващи подкрепа за включване в традиционни занаяти, изпълняваща ролята на инкубатор и център за подкрепа; ❖ Разработена програма за подкрепа на занаятчии и лица в неравностойно положение; ❖ Разработени мобилни групи за подкрепа и консултации на занаятчии и лица в неравностойно положение от отдалечени райони; ❖ Проведен конкурс за нови бизнес идеи в областта на традиционните занаяти с финансови награди; предоставена подробна информация в подкрепа за изготвяне на бизнес планове за създаване на нови социални предприятия; ❖ Създадена достъпна електронна платформа, която да промотира занаятите от трансграничния регион (под формата на „онлайн мол“); ❖ Разработено мобилно приложение за членове на мрежата (продавачи на занаяти); ❖ Изработен каталог на занаятчиите в трансграничния регион; ❖ Организиран два традиционни фестивала с цел популяризиране на структурите на занаятчиите и възможностите за представяне на техни продукти.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създаден инкубатор, базиран на интернет технологиите, за изграждане на устойчива мрежа от занаятчии, които да обединят усилията си за изграждане на отворен пазар; 2. Създаден инкубатор и център за подкрепа на социални предприятия; 3. Разработени мобилни групи, които оказват подкрепа и дават консултации на занаятчии и лица в неравностойно положение от отдалечените райони;

	<p>4. Провеждане на конкурс с финансови стимули за най-добрите бизнес идеи за социални предприятия;</p> <p>5. Създадена достъпна електронна платформа (включително и мобилно приложение), която промотира занаятите от трансграничния регион (под формата на „онлайн мол“);</p> <p>6. Изработен каталог на занаятчиите в трансграничния регион;</p> <p>7. Организирани фестивали за представяне на продуктите на занаятчиите от социалните предприятия.</p>
--	---

Подпомагане на социалните предприятия в борбата с бедността и социалното изключване ¹⁴	
Акроним	SOCIAL PLATE
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Централен пазар на Солун АД, Гърция
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • Сдружение „Активни Младежи“, гр. Симитли, България; • Община Борино, България; • Technopolis – Международен учебен институт Солун, Гърция.
Начална дата	28 септември 2017 г.
Крайна дата	31 декември 2019 г.
Бюджет	551.779,40 €
Уебсайт	http://www.socialplate.eu
Информация за проекта	Проектът е разработен от Централен пазар на Солун АД като решение на проблемите на бедността и социалното изключване и необходимостта от опазване на околната среда. Целта на програмата е да нахрани най-слабите социални групи, да осигури работа на дългосрочно безработните и да намали загубата на храна. Неразделна част от проекта е разпространението на това решение във всички социални сфери и тяхното активно участие в промяната на нагласите и менталитета по отношение на проблемите със загубата на храна.

	<p>Всеки ден търговци от Централен пазар на Солун АД доставят продукти с лош търговски вид в службата за управление на органичните отпадъци на компанията и под надзора на служителя за контрол на качеството продуктите се разделят на подходящи и ненужни продукти. След това, с помощта на доброволци от организациите, ползващи се от програмата, те се препакетират. Социалните партньори в региона (Социални помощи, Неправителствени организации, Църковни настоятелства, Колективи и др.), които си сътрудничат с програмата, получават опакованите продукти, които са годни за употреба и ги разпространяват сред уязвими групи от обществото. Така бездомните, безработните, бежанците и тези, които се нуждаят от порция храна, имат това благодарение на доброволното участие на всички тези хора, които работят със SOCIAL PLATE.</p> <p>Загубата на храна има много последици. Ето защо такава инициатива е критична и важна. Целите на Централния пазар в Солун и всички хора, включени в проекта, са: намаляване на хранителните отпадъци, борба с недохранването и рециклиране на опаковките и правилно управление на органичните отпадъци.</p>
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Създаване на социално предприятие за управление на храни с недобър търговски вид; ❖ Създаване на онлайн платформа за дарители на храна, посредници (които преразпределят храната към уязвими групи) и представители на уязвими групи, които се нуждаят от безплатна храна; ❖ Рециклиране на опаковките от храната.
Резултати	<p>За период от 4 месеца, екипът на проекта е обработил над 150 000 килограма плодове и зеленчуци, от които повече от 90 000 килограма са използвани за храна на лица в неравностойно положение, като същевременно е предотвратено превръщането на тази храна в органични отпадъци. Участниците в разпространението на храната (социални служби, неправителствени организации, институции, църковни настоятелства) през този период са повече от 35.</p> <p>Осигурена подкрепа за създаването на ново социално предприятие под формата на неправителствена организация в Гърция и популяризирането на този обект в България като социален франчайзинг чрез трансграничното прехвърляне на социалното предприятие от едната страна на границата до другата.</p> <p>Създаден Инкубатор за социални предприятия, който насърчава социалните предприемачи в началните етапи, осигурява достъп до</p>

	инструменти и ресурси чрез изграждане на мрежи, наставничество, обучение и т.н.
Добри практики	Само по себе си създаденото социално предприятие (за сортиране и преразпределяне на храна в недобър търговски вид към представители на уязвими групи) в рамките на проекта е една добра практика, тъй като дейността му носи ползи в много аспекти: създадени са работни места за представители на уязвими групи, осигурява се безплатна храна на представители на уязвими групи; предотвратява се превръщането на огромно количество храна в органични отпадъци.

Подкрепа за развитието на социални предприятия и повишаване на заетостта¹⁵	
Акроним	SoSEDEE
Приоритетна ос	4А Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване
Инвестиционен приоритет	9с Осигуряване на подкрепа за социални предприятия
Област на интервенция	113 Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
Водеща организация	Община Гоце Делчев, България
Партньори	<ul style="list-style-type: none"> • SOS детски селища, Гърция; • Бизнес факултета при Технологичния институт на Източна Македония и Тракия (EMaTTech).
Начална дата	29 септември 2017 г.
Крайна дата	28 февруари 2020 г.
Бюджет	615.978,32 €
Уебсайт	https://www.sosedee.eu/
Информация за проекта	<p>Проектът цели да допринесе за повишаване на заетостта на хора от уязвими социални групи, живеещи в трансграничните региони чрез курс за обучение, завършването на който ще им помогне да придобият знанията и уменията, необходими за създаването и управлението на ефективни социални предприятия.</p> <p>Основните цели на Проекта са развитието на академично призната програма за дистанционно обучение „Социално предприемачество“, утвърдена от Бизнес факултета при Технологичния институт на Източна Македония и Тракия (EMaTTech), и предоставянето на специализирана помощ за развитието на две (2) социални</p>

	<p>предприятия. Проектът обхваща лица, живеещи в трансграничната област, и е насочен по-специално към:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Безработни от дълго време; • Уязвими или чувствителни социални групи; • Съществуващи социални предприемачи и консултанти по социално предприемачество; • Потенциални социални предприемачи.
Дейности	<p>Главните дейности на Проекта се осъществяват по две оси:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развитие и оценка на първата програма за дистанционно обучение „Социално предприемачество“ в трансграничните региони по Програмата ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020; • Пилотно внедряване и консултантска помощ за бенефициентите на финансова подкрепа и социална интеграция от страна на Община Гоце Делчев и SOS детски селища, Гърция, чрез социално предприемачество.
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Проведени курсове за обучение на социални предприемачи; • Предоставени признати от университет сертификати за социално предприемачество; • Проведено електронно обучение, разработени бизнес планове за създаване и пилотно функциониране на социални предприятия; • Подкрепа чрез инфраструктурна работа, оборудване и материали за новите социални предприятия; • Създадени маркетингови планове и предварителни оценки за новите социални предприятия; • Директно обучение и наставничество за новите социални предприятия.
Добри практики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Развита академично призната програма за дистанционно обучение „Социално предприемачество“; 2. Проведени курсове за обучение на социални предприемачи; 3. Създадени две социални предприятия.

Предложения за мултиплициране и трансфер на добри практики

Безспорно сътрудничеството по линия на социалното предприемачество в трансграничен регион Гърция – България носи много ползи за двете държави и най-вече за техните граждани. Ето защо е важно да се изгради рамка за сътрудничество между България и Гърция, която да надгради постигнатото в сферата на социалните предприятия и солидарната икономика чрез проектите, изпълнени в рамките на Програмата ИНТЕРРЕГ V-А Гърция - България 2014-2020, Приоритетна ос 4А - Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване, Инвестиционен приоритет 9с - Осигуряване на подкрепа за социални предприятия, Област на интервенция 113 - Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост.

В следващите няколко страници са изброени предложения за мултиплициране и трансфер на добри практики, които могат да бъдат приложени както в трансграничния регион Гърция – България, така и в други части на Европа.

От изключително значение за развитието на социалното предприемачество и за постигането на устойчивост и независимост на социалните предприятия е повишаването на чувствителността на представителите на институциите, бизнеса и гражданите. Единствено когато обществото е наясно какво представлява социалното предприемачество и какви ползи носи то на местните общности, самите социални предприятия могат да получат подкрепа и по-добър шанс за развитие. В тази връзка могат да се предприемат мерки за популяризиране на социалното предприемачество чрез представянето на успешни примери и добри практики от двете държави в рамките на различни посещения, работни срещи, фестивали и др. събития.

Следваща стъпка е осигуряването на подходящо обучение за социалните предприемачи. Различни проучвания, проведени в трансграничния регион показват, че една от причините социалните предприятия да са значително по-уязвими в сравнение с останалите бизнеси, е липсата на подходящо образование за техните мениджъри. Неформалните и дистанционните обучения, както и обмяната на опит могат да са изключително полезни, но в никакъв случай не са достатъчна подготовка за един бъдещ социален предприемач. Ето защо е нужно да се разработят и акредитират академични програми по „Социално предприемачество и мениджмънт“. Единствено сериозната подготовка в университет може да гарантира придобиването на достатъчно знания и умения за създаване и ръководене на социално предприятие. В рамките на един от изпълняваните по Програмата ИНТЕРРЕГ V-А Гърция - България 2014-2020г. проект има изработена програма за дистанционно обучение „Социално предприемачество“. Тази програма може да се използва

като основа и да се надгради и доразвие при необходимост и от други университети в трансграничния регион. На по-късен етап може да се прилагат и различни мерки като програми за обмен на студенти между различните университети с цел придобиване на по-широк набор от знания и умения, запознаване със средата за развитие на социалното предприемачество в другата държава и най-вече създаване на приятелства и партньорства с бъдещи социални предприемачи, което ще спомогне евентуална бъдеща работа в трансгранични мрежи. Друга подходяща мярка е разработването на различни стажантски програми във вече работещи социални предприятия, бизнес инкубатори за социални предприятия и др. релевантни структури в трансграничния регион.

Следваща част от рамката за сътрудничество може да бъде създаването на мрежа от инкубатори или структури за подкрепа на бъдещи и развиващи се социални предприятия. Има много и различни възможни подходи за създаването на тези структури – те могат да функционират под шапката на областните администрации, регионални структури на различни министерства, общините, НПО, асоциации на НПО или на социални предприятия и др. Разбира се най-голям принос биха имали подобни структури, ако се ръководят от смесени екипи от представители на всички изброени по-горе заинтересовани страни. Ролята на тези инкубатори или структури е:

- предоставянето на информация за същността на социалните предприятия, правните и финансовите възможности и ограничения, свързани с тях;
- предоставяне на информация за възможностите за финансиране на социални предприятия;
- подкрепа за разработване на бизнес план;
- използване на възможностите на мобилни групи от експерти да консултират евентуални социални предприемачи в малки и/или отдалечени населени места;
- организиране на срещи за представяне на добри практики, обмяна на опит между социални предприятия и много други.

Тези структури могат да бъдат изградени като допълнителни звена към вече съществуващи структури, като например Областните информационни центрове, работещи бизнес инкубатори, а защо не и читалища, развиващи разнообразни дейности. В много от проектите, изпълнявани по Програмата ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020г. са създадени подобни структури, така че могат да се положат усилия за доразвиването и надграждането на дейностите и услугите, които предоставят.

Но най-важното в тази препоръка за сътрудничество е изграждането на мрежа от тези структури. Това означава да се създаде рамка за комуникация и обмяна на опит между работещите в тях. Организирането на работни срещи и посещения в инкубатори за социално предприемачество в други населени места от трансграничния район ще допринесе за повишаването на квалификацията и експертизата на служителите в тях, както и за „свервяване на часовника“ и запознаване с последните иновации в сектора.

Funding Support

Надежден елемент от рамката за сътрудничество е разработването на съвместни инструменти за финансиране на социални предприятия в трансграничния регион. Има няколко варианта, които могат да бъдат приложени:

- насочването на средства по Оперативните програми и по програмите за трансгранично сътрудничество;
- създаване на общ фонд от държавни средства, който да преразпределя финансиране след кандидатстване с проекта идея;
- създаване на общ фонд от общински средства, който да преразпределя финансиране за социални предприятия след кандидатстване с проекто предложение;
- създаване на общ фонд със средства, формирани от дарения на физически лица и бизнеса (корпоративна социална отговорност), който да подпомага социалните предприятия;
- създаване на фонд с разнообразни възможности за набиране на средства.

Ако предходните мерки за сътрудничество са насочени най-вече към обезпечаване на създаването на социални предприятия, то следващите са насочени към създаването на условия за постигане на устойчив модел на работа на вече създадените социални предприятия.

Следващ елемент от рамката за сътрудничество е подкрепата за социалните предприятия чрез съвместно участие в изложения, базари, панаири, фестивали и други мероприятия. Тази мярка е особено важна, защото много от проведените проучвания показват, че голяма част от социалните предприятия се затрудняват с популяризирането на продуктите, които произвеждат и услугите, които предоставят, и едва много малка част от тях се осмеляват да търсят пазари извън границите на тяхната област, а още по-малко извън границите на държавата. В тази връзка могат да се предвидят специални облекчени условия за участие в подобни събития и мероприятия, целящи реклама и разрастване на пазарите на социалните предприятия.

Важна част от рамката за сътрудничество би могла да бъде и инициативата за създаване на каталог на социалните предприятия от двете държави, а защо не и на европейско ниво. Този каталог би имал множество положителни ефекти: ще подобри разпознаемостта на социалните предприятия в обществото и сред бизнеса, ще улесни комуникацията между социалните предприятия, ще улесни представителите на институциите при организирането и провеждането на инициативи за подкрепа на социалните предприятия.

В света на бързо развиващите се технологии и безкрайното онлайн съдържание, социалните предприятия имат нужда от подкрепа за постигане на по-добра видимост и присъствие в мрежата. Възможностите за сътрудничество в тази посока са много:

- създаване на облекчени условия за полване на шаблонни уебсайтове (включително и такива в многоезични версии и версии за мобилни устройства) за представяне на дейността на социалното предприятие;
- подкрепа за създаване на онлайн магазини, включително и общи трансгранични платформи за продажба на стоките, произведени от социалните предприятия;
- създаване на общи онлайн магазини с продукти на социални предприятия, работещи в една и съща или сходни сфери на работа;
- осигуряване на подкрепа за излизане на международния пазар чрез продажби в големи онлайн платформи като Amazon, eBay, Etsy, Aliexpress, Emag и др.

И на последно място, но не и по важност, елемент от рамката за сътрудничество би следвало да бъде създаването на мрежа/ асоциация или др. подобна структура на социалните предприятия в трансграничния регион. Ползите от подобна мрежа ще са много и разностранни:

- Обмяна на опит и добри практики;
- Създаване на възможност за саморегулиране на социалните предприятия;
- Улесняване на организирането и провеждането на съвместни инициативи;
- По-добри възможности за мониторинг на сектора;
- Улеснено предприемане на действия за застъпничество;
- Създаване на възможност за делегиране на организационни и др. въпроси на Мрежата;

- Организиране и провеждане на разнообразни обучения, работни срещи, семинари и др. с цел по-голяма устойчивост на сектора;
- Трансфер на иновации и ноу-хау;
- Възможност за създаване на кооперативи и сдружения по отрасли с цел изпълнение на големи поръчки, вкл. и за изпълнение на обществени поръчки;
- По-добра възможност за оказване на навременна и адекватна подкрепа при възникване на критични или неочаквани ситуации;
- Улеснена комуникация между социалните предприятия и представителите на уязвими групи, които търсят работа в тези предприятия и много други.

Използвани източници

- ¹ <https://www.eufunds.bg/archive2018/index.php/bg/politiki-i-programi-na-es-2/teritorialno-satrudnichestvo>
- ² <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/98/европейско-териториално-сътрудничество>
- ³ http://publications.europa.eu/resource/cellar/8d8026dc-d7d7-4d04-8896-e13ef636ae6b.0016.02/DOC_2
- ⁴ <http://www.greece-bulgaria.eu/>
- ⁵ <http://socialforces.eu>
- ⁶ <http://www.greece-bulgaria.eu/approved-projects/?axis=13&partner=0&call=0&acronym=0>
- ⁷ <https://access4allgr-bgcenter.eu>
- ⁸ <https://act-social.eu>
- ⁹ <http://apfse.gr/en/>
- ¹⁰ <https://www.serres.gr/greencrew/>
- ¹¹ <http://growingsocial.eu/>
- ¹² <http://www.isee-interreg.eu/>
- ¹³ <https://socialcraft.eu/>
- ¹⁴ <http://www.socialplate.eu>
- ¹⁵ <https://www.sosedee.eu/>

Рамката за европейско териториално сътрудничество по линия на социалното предприемачество е разработена от фондация ХАЛО 2019 по проект Social Forces, Договор № В2.9с.04 от 18.10.2017 г., /1029 НПД/, с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) чрез Програмата за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A Гърция – България 2014 – 2020 г.“ Съдържанието на настоящия документ не отразява непременно официалната позиция на Община Хасково, Управляващия орган на Програмата за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A Гърция – България 2014 – 2020 г. или Европейския съюз.